

ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ОСОБЛИВОСТЕЙ ЕМОЦІЙНОЇ СФЕРИ РОЗРОБНИКІВ ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ЇЇ ВПЛИВУ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ КОМАНДНОЇ РОБОТИ В ІТ-СФЕРІ

Байда Юлія

За останні десятиліття професія розробника програмного забезпечення стала вкрай затребувана через стрімкий технічний прогрес і впровадження в сучасне життя онлайн-сервісів, додатків, «розумної» техніки тощо. Все перераховане вимагає написання програмного забезпечення, його оновлення та розвитку, тож основними вимогами до розробників програмного забезпечення були ґрунтовні технічні знання, уміння та навички. Це сформувало стереотипне бачення про представників цієї професії: відсторонені замкнуті люди, переважно інтроверти, з мінімальною кількістю комунікацій, представники категорій «людина – знакова система» та «людина-техніка».

З розвитком і розширенням сфери інформаційних технологій, зростанням ІТ-компаній у сучасному світі для розробників програмного забезпечення стає притаманна категорія «людина-людина», тому що професійна діяльність часто пов'язана з роботою в команді; насичена комунікаціями з іншими людьми, не тільки з колегами, але й із замовниками. Так, поряд із зростанням технічних знань та вимог вкрай важливою стає емоційна сфера розробника програмного забезпечення (емоції, почуття, стани, настрої, вміння розрізняти свої емоції та колег, можливість співпереживати, емоційна саморегуляція тощо), від якої залежить успішність командної роботи.

Провідними дослідниками теми емоційної сфери та її компонентів стали: І. Бех, В. Вілюнас, В. Вундт, Б. Додонов, О. Запорожець, К. Ізард, О. Кульчицька, О. Чебикін, Т. Чебикіна. А такі науковці як: Ф. Брукс, Г. Вейнберг, С. Макконнелл, М. Смульсон, Д. Сонмез, Б. Шнейдерман вивчали індивідуальні риси особистості розробників програмного забезпечення. Велика кількість досліджень базуються на вивченні стресостійкості, вигорання, комунікативних навичках у ІТ-сфері. А питання емоційної сфери розробників програмного забезпечення на сьогодні розкрито недостатньо, тож є потреба поглибити дослідження в цьому напрямку.

Метою публікації є теоретичний аналіз наукових поглядів на особливості емоційної сфери розробників програмного забезпечення.

Емоційна сфера особистості – складна та багатогранна важлива частина психіки, яка охоплює всі рівні емоційного досвіду (від базових емоцій до глибоких переживань), що впливає на поведінку, стосунки з іншими людьми і в цілому на ментальне здоров'я та адаптацію особистості в навколишньому середовищі [1, 2, 3]. Компонентами емоційної сфери являються не лише емоції та почуття, а також стани (у вигляді афектів, настроїв, фрустрацій, стресів, пристрастей), емоційні реакції та процеси. Важливою складовою частиною емоційної сфери також є емоційний інтелект, який включає п'ять компонентів: самопізнання, саморегуляція, емпатія, мотивація та соціальні навички [4].

Аналіз сучасних наукових джерел дає нам змогу виокремити особливості емоційної сфери розробників програмного забезпечення, що залежать як від характеру їхньої діяльності, так від певних рис особистості, які притаманні людям цієї професії. Переважання розумової діяльності витісняє емоційні прояви та зменшує саморефлексію; дистанційна робота за комп'ютером наодинці призводить до зниження соціальної взаємодії і як наслідок проявів алекситимії та зменшення емпатії; дедлайни в роботі та відповідальність стають причинами хронічного стресу, що призводить до емоційного вигорання, що тягне за собою дратівливість, апатію та зниження мотивації [2, 4].

В результаті проведеного нами теоретичного аналізу доходимо висновку, що добре розвинений емоційний інтелект слугує гарним інструментом у командній взаємодії: сприяє налагодженню міжособистісної взаємодії, підвищенню якості комунікації та зниженню ризику виникнення конфліктних ситуацій. Стресостійкість, у свою чергу, забезпечує здатність програмістів підтримувати високий рівень продуктивності в умовах підвищеного навантаження, а ефективні навички врегулювання конфліктів сприяють збереженню злагодженої командної роботи навіть

за наявності напруженості. Внутрішня мотивація, посилена командною підтримкою, є важливим чинником досягнення спільних професійних результатів [1, 3].

Попри це, явище емоційного вигорання залишається актуальною проблемою для розробників програмного забезпечення, що може мати негативний вплив як на психологічний клімат у команді, так і на загальну ефективність її діяльності. У зв'язку з цим, профілактика професійного вигорання та формування умов для підтримання емоційного балансу працівників є пріоритетними напрямками в організації ІТ-праці. Підтримка високого рівня емоційного благополуччя розробників програмного забезпечення є запорукою не лише їхньої індивідуальної результативності, а й ефективної командної роботи загалом.

Таким чином, емоційна сфера є невід'ємною складовою кожної особистості, а для розробника програмного забезпечення ще й є значущим чинником його професійної продуктивності та успішності. Проведене теоретичне дослідження дає підстави стверджувати, що існує безпосередній вплив емоційної сфери на продуктивність як самого розробника програмного забезпечення, так і на ефективність командної роботи в цілому в ІТ-сфері, що надалі в роботі ми плануємо емпірично досліджувати і на основі цього зможемо сформулювати необхідні методологічні корекції задля покращення даного питання.

Список використаних джерел

1. Варій М. Й. Загальна психологія.: підр. К.: Центр учбової літератури, 2009. 1007 с.
- Кутас М. С. Розвиток професійно значущих якостей майбутнього фахівця з управління проектами засобом соціально-психологічного тренінгу. *Актуальні проблеми психології*. Том 1. *Організаційна психологія. Економічна психологія. Соціальна психологія*. Вип. 40. Збірник наукових праць / За ред. С.Д. Максименка, Л.М. Карамушки. К. Алчевськ : ЛАДО, 2014. С. 60 – 65.
3. Чебикін О. Я., Кримова Н.О. Вплив комп'ютерної діяльності на емоційну сферу студентів: монографія. Одеса: Видав. ТОВ «Лерадрук», 2016. 190 с.
4. Шнайдер О. В. Психологічні особливості емоційного вигорання працівників сфери інформаційних технологій. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Психологія і педагогіка». Випуск 26. 2014. Вип. 26. С. 144–148.